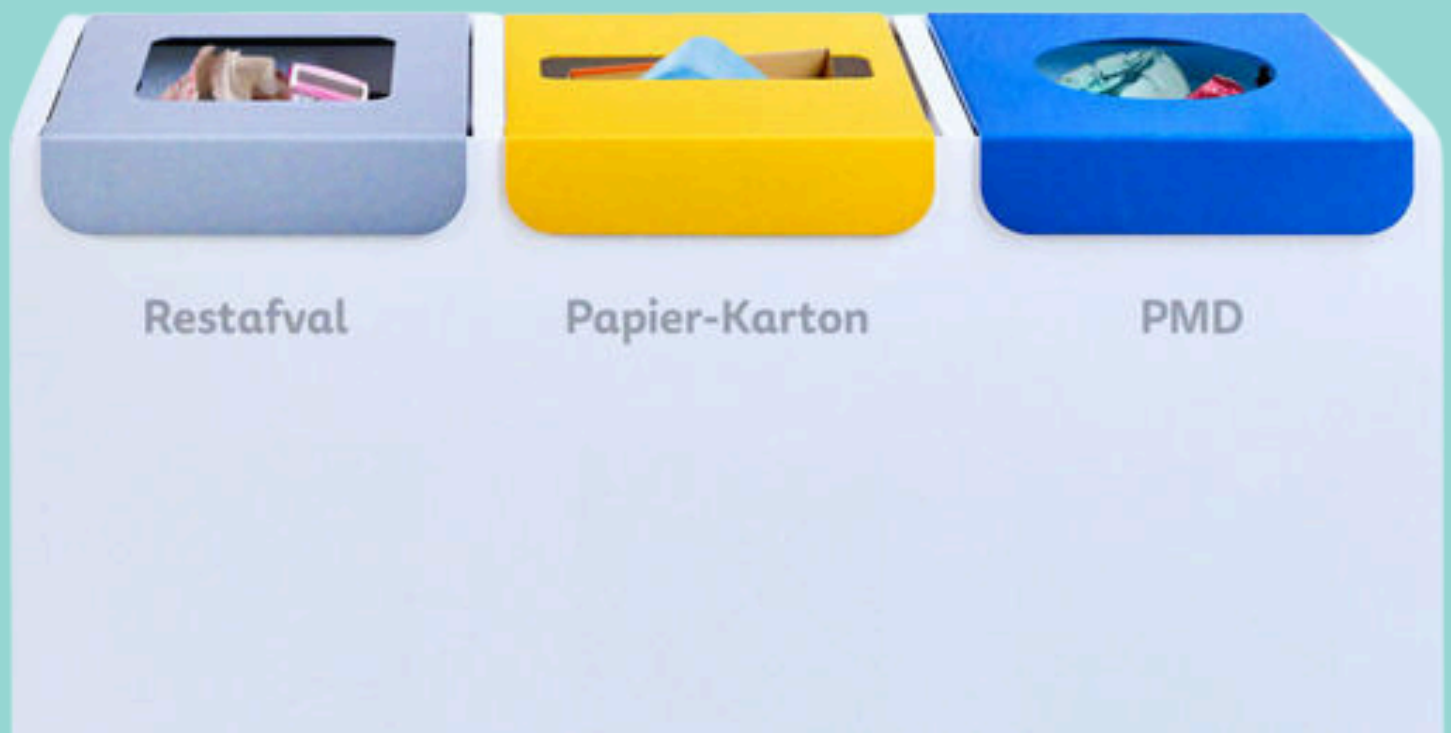

ZET AFVAL OP Z'N PLAATS

Inspireer jongeren

in jouw stad of gemeente.

Introductie

Afval heeft meer dan negen levens. We kunnen er dan ook nieuwe en positieve verhalen mee schrijven. Fost Plus en Djapo ontwikkelden daarom - met de steun van het Vlaamse Gewest - 'Ik zie wat jij niet ziet': een educatief lespakket voor het secundair onderwijs om actiegericht aan de slag te gaan rond huishoudelijk verpakkingsafval.

Ontdek in deze brochure met welke materialen je **secundaire scholen** in jouw stad of gemeente kan inspireren rond het thema 'afval'. Of ga zelf aan de slag met de werkvormen en methodieken in je **kindergemeenteraad**.

Meer info over het lesmateriaal?

↪ *Surf naar <https://fostplus.be/ikzie>*

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER
OVAM

Fostplus

djapo

1. Over het gratis lesmateriaal

Waarom deze methodiek?

De toegepaste methodiek van 'Ik zie wat jij niet ziet' geeft jongeren eigenaarschap en scherpt hun verantwoordelijkheidszin aan. Door **actiegericht te werken**, creëren leerkrachten betrokkenheid en prikkelen ze jongeren hun nieuwsgierigheid rond het thema 'afval'. Ze wakkeren hun creatief en kritisch denkvermogen aan, zodat leerlingen gaandeweg ontdekken dat ze deel uitmaken van een groter geheel waarbinnen hun gedrag een **positieve invloed** kan hebben.

Stap 1

IK ZIE WAT JIJ NIET ZIET

PRIKKEL

Van prikkel tot duurzaamheidsvraagstuk

In deze stap worden de leerlingen geprikkeld rond het voorkomen en sorteren van huishoudelijk verpakkingsafval, vergaren ze (optioneel) basiskennis rond het thema en formuleren ze een duurzaamheidsvraagstuk.

PRIKKEL > **ONDER-ZOEKEN** > **IDEEËN VOOR ACTIE** > **ACTIE** > **REFLECTIE**

Lesdoelen

Inhoudelijke inleiding

- > De leerlingen weten wat ze kunnen doen om ervoor te zorgen dat huishoudelijk verpakkingsafval vermeden en gesorteerd wordt.
- > De leerlingen kunnen keuzes m.b.t. huishoudelijk verpakkingsafval linken aan elkaar.
- > De leerlingen kunnen zich inleven in personages en situaties m.b.t. huishoudelijk verpakkingsafval.
- > De leerlingen durven hun mening m.b.t. huishoudelijk verpakkingsafval te geven.
- > **Uitbreiding:** De leerlingen kennen het begrip 'circulaire economie' en kunnen het uitleggen in eigen woorden.

LEGENDE

- Tip
- Opgelet
- Differentiatie
- Dankvraag
- Inhoudelijk voorbeeld

STAP 1 | PRIKKEL

Voor ieder wat wils ...

Het **gratis downloadbaar lespakket** bestaat uit inhoudelijke en didactische achtergrondinformatie en concrete lesvoorbereidingen waarmee leerkrachten zelfstandig aan de slag gaan. De lessen zijn afgestemd op de eindtermen/ontwikkelingsdoelen en bevatten werkvormen, tips en inspiratie om een actiegericht en betrokken project rond duurzaam omgaan met huishoudelijk verpakkingsafval op te zetten.

Het materiaal kan breed worden ingezet. Leerkrachten kunnen met het pakket aan de slag in de **eerste, tweede en derde graad secundair onderwijs**. Sinds 2023 is er ook een aangepast lespakket voor OKAN en BuSO.

2. Communicatie naar scholen

Voorbeeldtekst mail en nieuwsbrieven

Wil je de secundaire scholen in je stad of gemeente informeren over het lesmateriaal? Dan kan je onderstaande tekst doorsturen via mail, nieuwsbrief of andere kanalen.

Schrijf jij al een nieuw verhaal met afval?

Wil je de leerlingen in je klas of school duurzaam leren omgaan met huishoudelijk verpakkingsafval? Ga dan aan de slag met 'Ik zie wat jij niet ziet': een gratis, actiegericht lessenpakket voor het secundair onderwijs.

Wat? Inhoudelijke en didactische achtergrondinformatie en concrete lesvoorbereidingen waarmee je zelfstandig aan de slag kan in de klas.

Methodiek? Door actiegericht aan de slag te gaan rond huishoudelijk verpakkingsafval, geef je de leerlingen eigenaarschap en scherp je hun verantwoordelijkheidszin aan.

Voor wie? Alle graden van het secundair onderwijs - met aangepaste pakketten voor OKAN en BuSO.

Op zoek naar **extra tips** om met het materiaal aan de slag te gaan? Op de projectsite vind je tutorials, inspiratiewebinars en good practices van collega's.

Benieuwd naar het lesmateriaal?

Surf naar <https://fostplus.be/ikzie>

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER
OVAM

Fostplus

djapo

3. Aan de slag met afval in de kindergemeenteraad

Wil je met de kindergemeenteraad in je stad of gemeente zélf een positief verhaal met afval schrijven? Ook dan kan je aan de slag met 'Ik zie wat jij niet ziet'. Kristien De Frenne, educatief medewerker bij Djapo, geeft tekst en uitleg.

De projectontwerper als stappenplan

"'Ik zie wat jij niet ziet' is in eerste instantie ontwikkeld voor leerkrachten secundair onderwijs. Maar het materiaal biedt ook veel kansen voor kindergemeenteraden", vertelt Kristien De Frenne. Kristien begeleidt voor Djapo verschillende kindergemeenteraden en gebruikt daarbij ook werkvormen en ideeën uit 'Ik zie wat jij niet ziet'.

"De grootste meerwaarde voor kindergemeenteraden is de projectontwerper waarrond het educatief aanbod is opgebouwd", vertelt ze. "Die biedt voor de begeleider van de kindergemeenteraad een duidelijk stappenplan. Dat stappenplan is procesgericht: de kinderen verdiepen zich in het thema, detecteren mogelijke oorzaken en gevolgen van afval in hun gemeente of stad en bedenken vervolgens oplossingen."

"Tijdens het proces krijgen de kinderen niet enkel vat op de complexiteit van het thema, je geeft hen ook eigenaarschap over het project. Ook dat is een meerwaarde, vernam ik al van enkele begeleiders van kindergemeenteraden. De kinderen geven niet enkel advies aan het bestuur. Ze ontdekken dat ze zelf impact hebben op hun omgeving en ook als jonge burger een verschil kunnen maken."

Het mooie aan 'Ik zie wat jij niet ziet' is dat je kinderen niet alleen sensibiliseert rond het thema, maar ook enthousiasmeert.

- Kristien, educatief medewerker bij Djapo

Welke stappen doorlopen de kinderen met de projectontwerper?

1

Prikkel

Prikkel de kinderen om aan de slag te gaan rond afvaluitdagingen in je stad of gemeente.

2

Onderzoeken

Verken de verschillende facetten van het thema.

3

Ideeën voor actie

Tijdens brainstormsessies bedenken de kinderen ideeën voor acties om afvaluitdagingen aan te pakken.

4

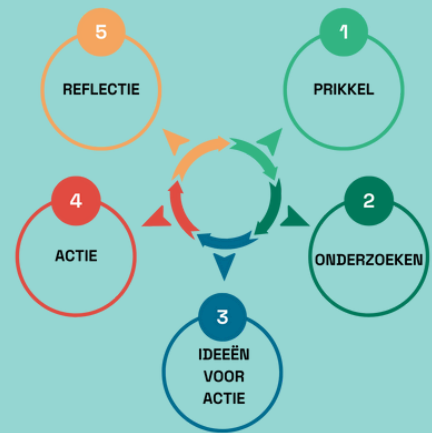
Actie

De kinderen bereiden hun actie voor en voeren ze uit.

5

Reflectie

De kinderen reflecteren over de doeltreffendheid van hun actie en het proces dat ze samen doorliepen.

Handvaten voor elke stap

“Voor elke stap vind je in ‘Ik zie wat jij niet ziet’ werkvormen en begeleiderstips. Die zijn in de eerste plaats toegepast op de schoolcontext, maar je kan ze ook gebruiken tijdens de begeleiding van kindergemeenteraden.”

“Vorig jaar ging ik bijvoorbeeld aan de slag met de **fotoreportage**. Ik vroeg aan de leden van kindergemeenteraad om foto’s te nemen van fijne plekken in hun gemeente én van plekken waar er zoveel afval ligt dat het hen echt stoort. Daarna ging ik er met hen over in gesprek: wanneer is een plek aangenaam voor jou? En wanneer voel je je onveilig? Welke impact heeft afval op hoe je je voelt? Dat lijkt een simpele oefening, maar je kan er als stad of gemeente veel uit leren. Samen met de kinderen kan je bijvoorbeeld criteria bepalen van wat een kindvriendelijke plek is. In ‘Ik zie wat jij niet ziet’ staan er enkele goede richtvragen om zo’n gesprek te voeren, als leidraad.”

"Na de fotoreportage kan je je samen met de kinderen verdiepen in de afvaluitdagingen in je stad of gemeente. Stel dat de kinderen opmerkten dat er veel afval ligt in het stadspark. Dan kan je met de werkvormen van 'Ik zie wat jij niet ziet' nadenken over mogelijke oorzaken en gevolgen. Zijn er oorzaken waar zij zelf op kunnen ingrijpen? Dan biedt dat een kans om samen een actie te bedenken!"

In de voetsporen van Erpe-Mere

"Mijn collega Ann begeleidt dit jaar de kindergemeenteraad in Erpe-Mere. Daar hebben de leden voor het focuspunt 'afval in de gemeente' gekozen. Ideaal om enkele materialen van 'Ik zie wat jij niet ziet' uit te testen!"

Een slimme vuilnisbak, vlog-acties per go-cart ... We inspireren de kinderen om een positief verhaal te schrijven met afval.

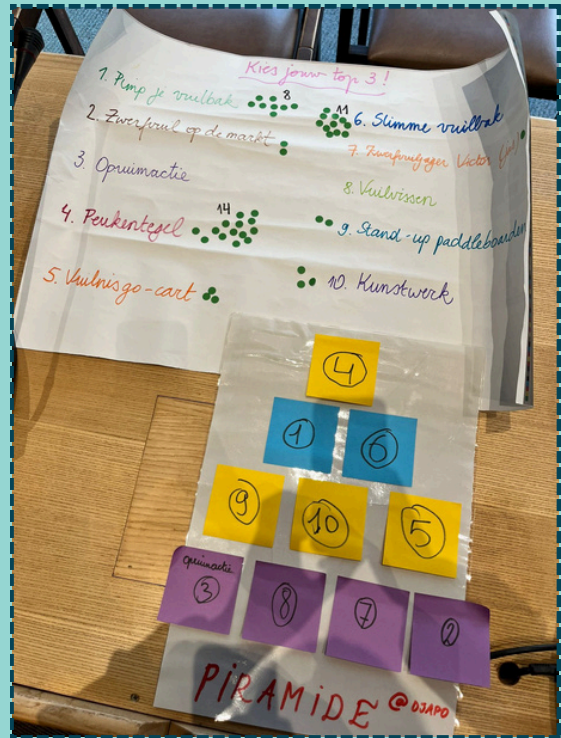

"Nadat ze het thema hadden uitgediept, toonde Ann hen enkele inspirerende acties van anderen. Een slimme vuilnisbak die 'dankjewel' zegt elke keer als je er afval in gooit. Een zielloos plekje met dito vuilnisbak dat werd getransformeerd tot een kleurrijk en aantrekkelijk pleintje. Vlog-acties per go-cart of paddle board. Een carnavalkostuum gemaakt uit afval. Allerlei ideeën om een positief verhaal te schrijven met afval! Dat is een mooie aanvulling op de fotoreportage die ik eerder noemde. En ideaal voor kinderen die het wat moeilijker vinden om zelf acties te bedenken."

“Daarna hebben de kinderen gestemd welke actie ze ook zelf zouden willen uitvoeren in Erpe-Mere. En ze bedachten criteria waaraan een goede actie moet voldoen, zoals haalbaarheid, impact én fun-gehalte. Vervolgens pasten ze de werkvorm ‘In de roos’ toe: ze toetsten hun top-3 acties aan de criteria die zij belangrijk vinden.”

“Op basis van die oefening kwamen de kinderen met een eigen idee dat aan alle belangrijke criteria voldoet: een dartsbord boven de vuilnisbak. Voorbijgangers richten hun blikje of flesje dan als pijl op het dartsbord, waarna het afval in de vuilnisbak belandt. Tijdens de volgende sessies bekijken ze samen met de gemeente hoe ze hun idee kunnen realiseren.”

Hoe vaker kinderen worden geprikkeld om actiegericht te werken, hoe meer tools ze hebben om duurzame keuzes te maken.

“Het mooie aan ‘Ik zie wat jij niet ziet’ is dat je kinderen niet alleen sensibiliseert rond het thema, maar ook enthousiasmeert”, sluit Kristien af. “Daardoor groeit de kans dat ze hun ideeën en inzichten ook zullen delen met hun omgeving: hun klasgenoten, ouders, vriendjes ... Je creëert een duurzame en brede impact. En wil je volgend jaar op een ander thema focussen? Dan kan je de projectontwerper opnieuw als leidraad gebruiken. Hoe vaker kinderen worden geprikkeld om actiegericht te werken, hoe meer tools ze in handen krijgen om nu en in de toekomst duurzame keuzes te maken. En dat is een mooie doelstelling om als kindergemeenteraad voor ogen te houden, toch?”

Graag aan de slag met het lesmateriaal?

Surf naar <https://fostplus.be/ikzie>

Graag wat tips om de werkvormen te begeleiden?

Bekijk onze **tutorials** van de werkvormen Terugdenken, Druppel-effect en In de roos (© Djapo) en ontdek stap voor stap hoe je de werkvorm begeleidt.

<https://www.fostplus.be/nl/sorteren/op-school/ik-zie-wat-jij-niet-ziet/tutorials>

Of (her)bekijk het **webinar** 'Innoveren met afval', waarbij een educatieve medewerker van Djapo vertelt met welke vernieuwende werkvormen je kinderen en jongeren kan inspireren rond het thema 'afval'.

<https://bit.ly/innoverenmetafval>

De tutorials en het webinar zijn in de eerste plaats gericht op leerkrachten, maar ook als **begeleider van de kindergemeenteraad** kan je ermee aan de slag gaan.

Veel succes!

Nog vragen? Stuur gerust een mailtje

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER
OVAM

Fostplus

djapo

Contactgegevens

 <https://www.fostplus.be/ikzie>

 ikziewatjijnietziet@djapo.be

Ben je op zoek naar extra beeldmateriaal om over het project te communiceren?
Stuur dan gerust een mail!

Colofon

Redactie: Djapo vzw

Vormgeving en illustraties: Djapo vzw

Copyright: Djapo en Canva

Dit is een uitgave in opdracht van Fost Plus gemaakt door:

Djapo vzw

Ortolanenstraat 6

3010 Kessel-Lo

0460 95 71 01

info@djapo.be

www.djapo.be

Voor alle informatie over artikels, privacy en auteursrecht kan je terecht bij Djapo.
We hebben ons uiterste best gedaan om copyright van gebruikte foto's na te gaan.
Mocht er toch nog informatie ontbreken, neem dan contact op met info@djapo.be.

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

Fostplus

djapo